28 ՆՃԻ ԱՔՆԷ Ն. 4971 — 1911 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 10/23 — ՃՈՒՄԱ. ԻՐԹԷՍԻ — 10 ԻՑԼՈՒԼ 1327) (30 ՐԱՄԱԶԱՆ 1329

30 ԲԱՐՄ.

ՄԷՋՄՈՒԱԻ ԱԽՊԱՐ

ԲԱՐՄ. 30

DIRECTION DU JOURNAL
MEDJMOUA-I-AHBAR
65 Grand'rue de Péra, Taxim, 65

ԱՊՈՆԴԻ ՏԻՐՈՒՈՒԹԻՒՆԸ

		Մեծելիկի	6 այլող
Խրատնոյ իշին	Ղրուշ	60	35
Թատրա իշին	»	85	45
Մէմալիքի էնեպիյէ իշին	Ֆրանկ	20	10

ՁԱՐԾԷՆՊԻՒՏ վէ ՃՈՒՄԱ. ԻՐԹԷՍԻ
ԿԻՒՆԼԷՐԻ ՆԷՐ ՕԼՈՒՆՈՒՐ
Իլանաք իշին այրրնա բազարլրգ :
Թապ իթիլմէէն մէէթաթիպ իեաստէ օլունմագ :

مجموعهٔ اخبار
٦٥ نومرو جاده‌سی تقسیم اوغلو

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ
ԿԵՑՑԵ՛Ն ՄԵՐ ՀԱՅ-ԿԱԹՈԼԻԿ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԸ

Որքան որ իրաւասութիւն մը չունիմ միջամտելու Հայ-Կաթոլիկ հասարակութեան ներքին գործերուն, սակայն և այնպէս իբրեւ Հայ մը և իբրեւ ժողովուրդի գրիչ չարժող զաւակ մը՝ հրացումս և ուրախութիւնս չեմ կրնար զսպել ու չարտայայտել այն պատմական յաղթանակին համար, որ մեր արենակից եղբայրները անցած երեքշաբթի գիշեր տարին արտակարգ դիկտաթոռի մը դէմ։

Արտայայտութիւնը մեծ էր և տպաւորութիւնը ցնցող։ Խոր ու չնչհատ լռութեան մը մէջ մարդ մը կը կործանէր, բայց՝ համայնք մը կը փրկուէր։ Մարդու մը կործանումը, մանաւանդ այնքան հանդիսաւոր կործանումը, այսօր հաճելի տպաւորութիւն մը չէ որ կ'ընէ զգայուն և Քրիստոնեայ մարդու մը վրայ, բայց չէ՞ որ մեր Հայ-Կաթոլիկ եղբայրները քան զՔրիստոս քրիստոնեայ վարմունք մը ունեցան և կատարեցին բանն՝ որ ասաց Քրիստոս։

Այն Աւետարանը որ կը հրամայէ կըտրել թեւ մը, հանել աչք մը որ կը գայթակղեցնէ, որ ծուռ ճամբայ մը կը տանի մարդս, ճիշդ այդ Աւետարանին խօսքը գործադրեցին Մովսիսականօրէն այդ Աւետարանին հաւատացողները, կտրելով հանելով իրենց մէջէն մարդ մը որ կը գայթակղեցնէր և ծուռ ճամբու կը տանէր։

Բարին Քրիստոս՝ աչք մը, թեւ մը հանել կը հրամայէ մէկ մարդու փրկութիւնը համար, որքա՜ն ուրեմն հաւատաւոր շարժեցան մեր Հայ-Կաթոլիկ եղբայրները դուրս նետելով մարդ մը, փրկելու համար ոչ թէ ատոր փոխարէն մարդ մը՝ այլ հազարաւորներու համայնք մը, Ազգ մը։

Ուրեմն թո՛ղ հանգստանան սրտերը չերմեռանդազոյներուն, և ընդհակառակը աւելի հրճուին և ուրախ ըլլան, որ իրենց երեսփոխանները կէտ առ կէտ Աւետարանին պատուէրները գործադրեր են, քրիստոնէաբար վարուեր են, ու ոչ ոքին հաւատքի զգացումը վիրաւորեր են դուրս հանելով Թերզեան մը։

Ուրեմն գրչիս ծայրովը անգամ մը և անգամ մըն ալ կը ծափահարեմ մեր Հայ Կաթոլիկ եղբայրները, որոնք յաղթանակը տարին, իրաւունքի և հաւատքի յաղթանակը։

Բայց՝

Բայց հոս պէտք է կանգ առնել և փոխանակ տարուելու հոսանքէն, ուրախութեան արբշռանքէն, մտածել պահ մը կացութեան վրայ, որ կարծուածին չափ հեշտին չէ։

Պատերազմէն ետքը ռազմադաշտը կը մնայ յաղթականին, բայց այդ յաղթականը ամենէն առաջ կը ձեռնարկէ իր աւերակները, մեռելները մէջտեղէն վերցնելու։

Բռնապետ Նաբոլէոնին համար հնչեց Sauve qui peut՝ն, նահանջը սկսաւ, սակայն, Մոսկուայի մոխրակոյտը կը մնայ իր ետին։

Հայ-Կաթոլիկ հասարակութեան ամենէն աւելի քննադատուած կէտը եղած է իր ակամայ, տեսակ մը անհոգութիւնը դէպի ինքզինքը։

Այսօր պատճառը ես կը տեսնեմ կղերին այն փութկոտութեանը մէջ, որով ան միշտ կ'արտայայտուի իբր հոգատար մը հասարակութեան բոլոր պէտքերուն, և ժողովուրդը, տեսնելով որ արդէն հոգացող մը կայ, բնական է որ փոյթ չընէ ինքն ալ իր կողմէ. հոգ չէ թէ այդ անհոգութիւնը ի վնաս իրեն ըլլայ։

Հայ-Կաթոլիկ հասարակութիւնը մինչեւ այսօր առիթը ունեցած չէ պահ մը զբաղելու իր կրթական յարկերով, եկեղեցիներով, դպրոցներով, հիւանդանոցներով և բարեգործական այլ հաստատութիւններով։

Ակէ՞ ետքն ալ արդեօք...

Հակառակը մաղթողներէն եմ բնականաբար, բայց խնդիրը մաղթանքով միայն չլմնար դժբաղդաբար։

Հայ-Կաթոլիկ հասարակութիւնն ալ պէտք է վերջապէս դիտնայ, որ իր երեսփոխաններուն բոլորանուէր պայքարը ցայսօր՝ այս կէտն էր ահա, Թէրզեանի բոլոր սադրանքները և հեռաւոր ու մօտաւոր էնթրիկները այս խնդրին շուրջ էր ահա։

Դպրոց, հիւանդանոց, եկեղեցի այդ ամէնը ժողովուրդին է, ժողովուրդին համար է, բայց բաւ չէ սեփհականատէր ըլլալը լոկ, այլ պէտք է նաև գիտնալ արժէքը այդ սեփհականութեան, հոգածու ըլլալ անոր մասին։

Հայ-Կաթոլիկ երիտասարդութիւնը որ այնքան վեհ ու բարձր գտնուեցաւ, իր իրաւունքը ոտնակոխ ընող կոնդակները խլելու չափ, անշուշտ այնքան մը և աւելի բարձր ու վեհ պիտի գտնուի չմոռնալու իր ազգայինի պարտքը, իր համեստ լուման տալու որոշ չափով մը, նման այն հոր՝ որ իր սիրած զաւկին դաստիարակութեանը համար, սիրայօժար գումարներ կը վատնէ։

Մեծ գումարներու պէտք չկայ, երբ տակաւին գործերը պզտիկ սահմաններու մէջ են. մեծ զոհողութիւններու հարկ չկայ նոյնպէս, երբ պզտիկներու համախմբումը ինքնին մեծութիւններ կ'արտայայտէ արդէն։ Կամք, յարատեւութիւն, ահա պէտք եղածը։

Այն յաղթանակը որ տարաւ ժողովուրդը երեքշաբթի պատմական և փառաւոր գիշերը, ամէն յոյս կը ներշնչէ ինծի, որ մօտ է ապագան ժողովուրդին տասնոցներովը կանգնած վեհ դպրոցներու և փառաւոր հիւանդանոցներու։

Ս. Յովհան Ոսկեբերանի անկիւնը բարձրացած հսկայ աբարթմանը կարկառուն ապացոյցն է մեր այդ յոյսերուն, որը անշուշտ ոչ առաջինը պիտի մնայ և ոչ ալ վերջինը, այլ պիտի ունենայ իր հետեւորդները աւելի հսկայ, աւելի գեղեցիկ՝ իբրև մէկմէկ ջախջախիչ տապարի հարուածները ամէն անոնց սա ծուռ համոզումին թէ՝ Հայ-Կաթոլիկ հասարակութիւնը անտարբեր է ինքզինքին։

Հայ-Կաթոլիկ հասարակութիւնը սկսաւ քալել, ճշմարտութեան, իրաւունքի, և ինքնագիտակցութեան ճամբուն մէջ. փառաւոր է այդ զօրանցքը, հրճուանքով կը դիտուի ան, և ոչ թէ մէկ, այլ հարիւրաւոր Թերզեաններ չեն կրնար զայն կասեցնել ոչ մէկ կերպով։

Ապրի՛ ուրեմն ասանկ հասարակութիւն մը։

ԳՐԻԳՈՐ ՀԱՄԲԻԿԵԱՆ

Ս. ՅՈՎՀԱՆ ՈՍԿԵԲԵՐԱՆԻ ՄԷՋ ԱԶԳԱՅԻՆ ՅՈՅՑԻ ԱՌԹԻՒ

Անցեալ Կիւրակի Ս. Յովհան Ոսկեբերան Եկեղեցւոյն մէջ՝ Ս. Պատարագի յիշատակութեան առթիւ տեղի ունեցած ցոյցն ցաւալի ազդեցութիւն գործեց իմ վրայ. անտարակոյս նոյն ազդեցութիւնն ըրած է շատ մը ջերմեռանդ կաթողիկէներու վրայ ևս։

Նպատակէս դուրս է եկեղեցւոյն ներսը և դուրսը եղած ցոյցերուն նկարագրութիւնն ընել. միմիայն ցանկութիւնս է յայտնել իմ խոնարհ կարծիքս և դիտողութիւններս ապագայի բարդութեանց դէմ։

Զարմացմամբ կը դիտէի տարօրինակ հակառութիւն մը և օրինակելի համաձայնութիւն մը Հայ-Կաթողիկէ հասարակութեան մէջ. ամբողջ ժողովուրդ միաբան և միաձայն կը գոչէին «անկցի՛, կորչի՛, դաւաճան և ազգատեաց Թերզեան» բառերն, որ ամիսներ առաջ օվսաննաներով, կեցցէներով և մինչեւ երկինքներ բարձրացնելով Ատանայէն բերած ու առօք փառօք բազմեցուցած էր Կաթողիկոսական գահի վրայ։ Երէկ օվսաննայ, այսօր անկցի՛, կորչի՛. և ինչո՞ւ այս հակասութիւններն, ահաւասիկ հանելուկ, և վերլուծման խնդիր մը։

Ամիսներէ ի վեր ուշի ուշով հետեւած եմ Ձեր պատուական թերթի մէջ լոյս տեսած Թերզեանի մասին զանազան տեսութիւններուն և քննադատութիւններուն և թէ Թերզեանի ի գործ դրած քաջագործութիւններուն, որոց նպատակն եղած է միմիայն ազգային իրաւունքներն բռնաբարել։ Մի և նոյն ժամանակ հասարակութեան բոլոր խաւերուն մէջ մուտք գտած դժգոհութիւն և հակառակութիւններն այլ ևս կասկած չեն թողուր հաստատելու թէ, բոլոր մեղաւորութիւն և պատասխանատուութիւնն կը ծանրանան Թերզեան Պատրիարքի վրայ։

Անտարակոյս, ժողովրդեան միտքը համաձայնութիւնն և ժողովրդէ ընտրեալ Երեսփոխանական ժողովոյ անընկճելի դիմադրութեամբ ազգային իրաւանց պաշտպան հանդիսանալն՝ յաղթութիւնն տանելու են, որով Թերզեանի և համախոհներու անուններն պատմութեանց մէջ անցնելու են մեր սերունդներէն զզուանք ու պժգանքներով կարդացուելու համար։

Կը լսուի թէ Թերզեանի կողմէ ի Հռովմ կանչուած են Եպիսկոպոսներ և Վարդապետներ, հոն Սինոդական ժողով գումարելու և թափուր թեմերու համար Եպիսկոպոսներ ձեռնադրելու. միթէ՞ չէ կարելի որ պատ. Երեսփոխանական ժողովն միջոցներ ձեռք առնէ և կասեցնէ այդ հրաւիրեալ եկեղեցականաց ճանապարհորդութիւնը, ուր պիտի կատարուին կրկնակի ապօրինաւորութիւններ. անցեալի մէջ չը տեսնուած ազգային իրաւանց բռնաբարումներ։ Բնականաբար այդ հրաւիրեալ Արհ. Եպիսկոպոսներն և Գեր. Վարդապետներն ալ մեզ պէս խիզճ և ազգային զգացում ունին, և գուցէ ակամայ պիտի հնազանդին այդ հրամանին. ուրեմն պիտի առաջարկեմ որ Ազգային Երեսփոխանական ժողովոյ կողմանէ պաշտօնապէս դիմում ըլլայ նոյն հրաւիրեալ Հոգեւորականաց, որպէսզի նոքա ալ իրենց կողմէ մի ճար մտածեն և դիմեն ուր որ անկ է, ու փոխել տան եղած անիրաւ կարգադրութիւնը, քանի ուշ չէ։

Վստահ եղէք, որ եթէ հրաւիրեալ Հոգեւորականներն հնար մի մտածեն իրենց և ազգի իրաւունքները պաշտպանելու և սիրայօժար կամօք մասնակցին Թերզեանի ազգադաւ արարքներուն, այն ատեն ժողովուրդը գիտէ իրենց հետ ալ արժանավայել կերպով վերաբերուիլ. թող գիտնան այն Արհ. Եպիսկոպոսներն որ անկէ վերջ չը պիտի վայելեն այն համակրանքներն իրենց թէմերու մէջ, ինչ որ վայելած են մինչեւ ցայժմ. նմանապէս առաջ՝ ողովրդի ընտրութեան և հաւանութեան նորընծայ Եպիսկոպոսներն բնաւ ընդունելութիւն չպիտի գտնան իրենց համար նշանակուած թեմերու մէջ։ Զարիքն տակաւին չարմատացած՝ պէտք է հիմնովին անհետացնել. այս է ժողովուրդի կամքն ու պահանջը, իւր կողմէ ընտրուած պատգ. Ազգային Երեսփոխանական ժողովէն։

Ց. Մ. Գ.

ԱԳԲԼԱԲՋ ՊԱՇՏԱՆ ՆԷ՞ ՁԷՔԷՐ ՍԷՖԻԼ ԱԵԱԳ

Միլլէթին հուգուգընը, հայսիյէթինի աեագ ալթընա ալմագ իսթէտիքաէն պաշգա, — զաթէն պու ճիհէթ, հիւքիւմէթին իրատէլէրինի, նիզամաթընը տախի էհէմմիյէթսէն արի թութմագ իքէն, — պիր տէ, Թերզեան էֆ.նին, տէվլէթին Պէրաթլարըյլա նասագ ու թայեին իտիլմիշ օլան, վէ հէր պիրի պիրէր մահէլլատէ էհալինին ըէյիսի բուհանիսի օլարագ, ճէմաաթըն հարաքեաթընտան տօլայը հիւքիւմէթին գարշըսընտա մէսուլ պուլունան Եպիսկոպոս-Մէրխասալարը տախի, Սինոդ մէճլիսի թօպլամագ վէ հիւքիւմէթին խապէրի, միլլէթին ըէյ ու իշթիրաքը օլմաեարագ, Մէրխասալար թայեին իթմէք իւզրէ, պիրէր պիրէր Բօմաեա ճէլպ իթմէսի՝ միլլէթի իշ եէրինէ գօյմատըղը կիպի. հիւքիւմէթի տէ իշ եէրինէ գօյմամագ, հիչ սայմամագ տէյիլ տէ նէ՞ տիր։

Բօմա չէհրի, պիզիմ իշին Գաթօլիքլիկին մէրքէզի օլմասը հասէպիյլէ, մուգատտէս տիր, վէ մէզհէպիմիզէ, տինիմիզէ, քիլիսէմիզէ միւթէալլիգ էվամիր վէ թալիմաթըն մէնպալը օլմասըյլա, պիզճէ տէ շայեանը հիւրմէթ տիր. լաքին Գաթօլիք ճէմաաթլարընը իտարէի տախիլիյէսինէ մախսուս նիզամնամէ եաբմագ. Առաջնորդլար նասագ ու թայեին իթմէք իշին, Բօմա, գաթօլիք օլան հիչ պիր Ղարպի եախսա Շարգի միլլէթին, ճէմաաթըն մէրքէզը իճթիմաը տէյիլ տիր։ Հէր հանկը հիւքիւմէթ օլսա, պու խուսուստա իթիրազ իթմէյէ, պու հարէքէթին սէպէպլէրինի արաշթըրմաեա, իշէ էօն աեագ օլանլարտան հիսապ իսթէմէյէ

հագգը վար տըր։ Պու կիւն, հիւքիւմէթը Օսմանլըյէ, հագգըլըա սիւալ իտէպիլիր քի, «Նէ՞չին էրմէնի-գաթօլիքլիկին մէրքէզը խարէսի օլան Իսթանպօլ կիպի պիր վասի բայիթախթը պրագըպ տա, տախիլի պիր նիզամնամէ խարմագ, Մէրխասալար Թայինին իթմէք իւզրէ, Ռօմատա ազաը մէճլիս խուլիւսոր։ Եարըլաճագ նիզամնամէ քիմլէ՞ր իչին տիր. Մէրխասալար նէ՞րէլէր իչին տիր։ Հիւքիւմէթը Օսմանլըյէնին նազարընտան ուզագլանմագտա. ճէմաաթըն պու իչլէրէ հագգը իչթիրաքը տէվլէթճէ թանըլմըշ օլտըղը հալտէ, ինչպու իչթիրաքըն բէտա իտիլմէսինտէ մագսէտ նէ՞ տիր։» Իշթէ պուրալար հիչ նազարը տիգգաթա ալընմամագ՝ աչըգտան աչըգա հիւքիւմէթի սայմամագ, հիւքիւմէթի իչ եէրինէ գօյմամագ տըր. լաքին հէր չէյին պիր տէրէճէսի, էօլչիւսիւ վար տըր։ Թերզեան էֆ., միլլէթէ օյնամագ իսթէտիկի օեունը,—քի ինչալլահ պաշա չըգարամաեաճագ տըր,—հիւքիւմէթէ տէ օյնամագ իսթէմիշ տիր. լաքին իշթէ օրատա, քէնտիսինէ, «ՏՈ՛՛՛ԻՐ» տէյի պիր սէտայը հաքիմանէ եէթիշէրէք, հատտինի պիլտիրմիշ տիր։

Շէօյլէ քի, չարչընպի՞ կիւնիւ, Ատլիէ վէ Մէզահիրը Նէզարէթինտէն Վէքիլ Արհ. Ցարութիւն Եպսկ. Ծամճեանա պիր թէզքիրէ կէլմիշ, վէ իչինտէքիմիզէ կէօրէ, պու թէզքիրէնին մէալի չու եօլտա պուլունմըշ տըր.

«Սիզին վէ Գայսէրի Մէրխասասը Սիւլեան էֆ.նին Ռօմաեա ազիմէթի խապէր ալընմըշ տըր։ Հալպու քի ուսուլը գատիմէյէ թէվֆիգէն, ազիմէթինիզին սէպէպինի պէեան իլէ բուխսաթ ալմանըզ լազըմ կէլտիկի, վէ պիլա բուխսաթ կիտիլտիկինտէ, հիւքիւմէթճէ իճապ իտէն թէտապիրին իթթիխազ օլունաճաղը...»

Այնի վագըթտա, խապէր ալտըղըմըզա կէօրէ, Թաշրալարտա վիլաեէթլէրէ տա խի, Նէզարէթը միւշարիլէյհատան չու մէալտէ պիր թէլէկրաֆ չէքիլմիշ տիր.

«Իսթիլպար օլունտըղընա կէօրէ, էրմէնի-գաթօլիք Մէրխասալարը Ռօմաեա ազիմէթ իտէճէկինտէն, քէնտիլէրինէ, ալմըշ օլտուգլարը Պէրաթլարը մուճիպինճէ մէմուրիյէթլերի տէվլէթտէն օլտուգլարընտան, էօպլալը ազիմէթլէրի անլաշըլարագ, Բաթրիգխանէ մարիֆէթիյլէ մէէզունիյէթ իսթիհսալիյլէ ազիմէթլէրի, աքսի հալտէ հիւքիւմէթճէ թէտապիրը լազըմէնին իթթիխազ օլունաճաղընըն քէնտիլէրինէ թէպլիղ իտիլմէսի...»

Մարաշ Կ-Բաթրիգ վէքիլի Արհ. Աւետիս Արք. Արփիարեանա տա, «Մարաշ մուվագգաթ Բաթրիգ վէքիլի» սըֆաթընտա պիր թէլէկրաֆ քէշիտէ իտիլտիկի իչիտիլմիշ տիր։

Պու թէզքիրէ վէ թէլէկրաֆըն մուխթասար, ֆագաթ նէ՛ գատար գաթի օլտուղը աչիքեար տըր։

Թէմսիլտէ խէթա օլմազ տէրլէր. «Աֆըլըզ պաշտան նէ՛ չըքար սէֆիլ աեագ» տարպը մէսէլինճէ, պիւթիւն միլլէթլէ պէրապէր Եպիսկոպոսլարըմըզ տախի չու ագըլըղըմա հարէքէթտէն նէլէ՛ր չէքիեորլար, տահա նէլէ՛ր չէքէճէքլէր տիր։

Հիւքիւմէթ, մէմուրիյէթի տէվլէթտէն ատտ իտիլէն պու Մէրխասալարա սիւալ իտիեոր քի, «Պիր իքինիզ տէյիլ, թօբունըզըն պիրտէն Ռօմաեա, պիր էճնէպի թօբրաղընա կիթմէքտէ մագսատինիզ նէ՞ տիր։» — «Սինօդ մէճլիսինի թօբլամագ, միլլէթէ տախիլի նիզամնամէ խարմագ, Մէրխասալար Թայինի իթմէք իչին կիտիեօրուզ» տէրլէրսէ, —«Բէք ալէա, չիմտիյէ գատար պունլար իչին Իսթանպօլտա թօբլանըըտընըզ, չիմտի նէտէ՞ն Ռօմատա թօբլանըեօրսունուզ. Նէտէ՞ն հիւքիւմէթին նէզարէթինտէն, թէֆթիշինտէն գաչըեօրսունուզ. Նէտէ՞ն իրատէլէրլէ էրմէնի-գաթօլիք Բաթրիգլիկինէ վէրիլմիշ օլան հուգուգ վէ սէլահիյէթտէն ճէմաաթըըը մահրում իտիեօրսունուզ» տէնիլտիկինտէ, նէ՞ ճէվապ վէրիլէճէք տիր։ — «Ամմա, պունլարը տինլէմէզ, հիւքիւմէթէ վէ միլլէթինիզին հուգուգ վէ սէլահիյէթինէ էհէմմիյէթ վէրմէեէրէք, պիթթագրիպ Ռօմաեա կիտէր, նիզամնամէ եաբար վէ Մէրխասալար Թայինին իտէրսինիզ. Բիմէ՞ գապուլ վէ Թաստիգ իթտիրէճէքսինիզ. Պէրաթըզ Մէրխասալըղը նա՞սըլ իճրա իտէճէքսինիզ, էլինիզտէքի Պէրաթլարըն կէրի ալընմասընտա, նէ՞ եապաճագսընըզ» տէնի՞լմէեէճէք մի տիր։ Հիւքիւմէթ, «էկէր պալէատէքի չէրայիթ խարիճինտէ Ռօմաեա կիտէրսէնիզ, պէն տէ իճապ իտէն թէտապիրի իթթիխազ իտէճէյիմ» տէյի նազիքեանէ խապէր վէրիեոր։ Պուրալարընը Եպս.-Մէրխասալարըմըզ, նիզամնամէ թանըմընէ, թաստիգինէ մէմուր օլաճագ օլանլար, խօտպէխօտ Թերզեան էֆ.նին էլիյլէ Եպս.-Մէրխասա օլմագ իչին Ռօմաեա կիտէն քահանալար էյի սիւչիւնսիւնլէր։ Պունլար վէ էվվէլքիլէր՝ կիտէճէքլէրի մահէլլէրին էրմէնի-գաթօլիք ճէմաաթընտան կէօրէճէքլէրի գապուլիյէթի տէ նազարը տիգգաթա ալսընլար։

Թերզեան էֆ.նին չարըըգ վէ մահթըգտըգ բօլիթիգասը եւզիյինտէն Ռօմա Ֆիւրսիի չէրիֆինին ուղրատըղը միւշքիլ հալ տախի նազարը տիգգաթա ալընմալը տըր։ Ֆիւրսիի չէրիֆ, Թերզեան վէ գումբանիասինըն տէսիսլէրինէ, էնթրիգլէրինէ գաբըլարագ, պու կիւն, հիւքիւմէթը Սէնիյէ գարշըսընտա պիր fausse positionտա պուլունմըշ օլուեօր։ Քէնտիսինի պու եանլըշ վազիյէթէ գօեանլարա, հագգըլըլա տէ՞ մէճէճէք մի տիր. «Սիզ, պանա իչլէրի պաշգա տիւրլիւ կէօսթէրմիշ իտինիզ. պագըն հիւքիւմէթ տախի սիզին չարըըգըլըղընըզը եւզիյինիւզէ վուրուեօր։»

Էյհասըլ արթըգ Ֆիւրսիի չէրիֆ իչին տէ, Եպիսկոպոսլարըմըզ իչին տէ, Թերզեան վէ չիւրէքաասընըն կիրմիշ օլտուգլարը Թարիգին չարըըգըլըղընը անլամագ, վէ տահա զիեատէ սուի հալլէրէ գաբու աչմամագ իչին, պուրատա տուրարագ, վէ Թերզեան էֆ.յի իսթիֆայա մէճպուր իտէրէք, իչին իչինտէն նամուսլու չըգմագ վագթը կէլմիշ տիր։ Պաշգա չարէ եօգ տըր։

Պիզ, պու սաթըրլարը, Ֆիւրսիի չէրիֆին էն խալիս տօստլարընտան պիրի մագամընտա իչար իտիեօրուզ։ Իսթանպօլտա Բաբալըգ վէքիլի Մօնս. Սարտիտէն վէ Եպիսկոպոսլարըմըզտան, հաթթա Իսթանպօլտա ուժում Կըերիմիզտէն տախի, հիչ օլմազսա Ֆիւրսիի չէրիֆ հագգընտա պու տօսթլըղը իպրազ իթմէլէրինի պէքլէրիզ։

ԱԶԳ. ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

եանի ՄԻԼԼԷԹ

ԹԵՐԶԵԱՆ ԷՖ.ՆԻՆ Կ-ԲԱԹՐԻԳԼԻԿԻՆԻ ԹԱՆԸՄԱԵՕՐ

(Սօն նիւսխէմիզտէն տէվամ)

Ինճիճեան էֆ.— Բաբա հազրէթլէրինէ կէօնտէրիլէճէք մուխթիրէ՝ հազըր տըր։ Շիմտիյէ գատար կէօնտէրիլմէմէսի՝ օրատա տօսթումուզ պուլունմաեըպ, մուխալիֆլէրիմիզ պուլունմասը, վէ մուխթիրէյի իսթէտիքլէրի կիպի թէրճէմէ վէ թէֆսիր իտէրէք, պիզիմ իչին պուոնտան պիր կէօնա ֆայտէ հասըլ օլմագ իհթիմալ պուլունմամասը սէպէպիյլէ տիր. Նասըլ քի Սըբսիֆ. Ժողովըն պէեաննամէսինին տէ եանլըշ թէրճէմէ վէ թէֆսիր օլտուղը Իթալի նամ զագէթատա կէօրիւլմիւշ տիւր. Ֆագաթ օ մուխթիրէ պու կիւն կէօնտէրիլէպիլիր, վէ պէն կէօնտէրիլմէսի թարաֆըտարըյըմ. չիւնքի չիմտի օրատա պազը Եպիսկոպոսլարըմըզ պուլունմաղընտան, ազ չօգ համիյէթը միլլիյէլէրի, վիճտանլարը օլանլարըն, պուրատա իքէն, միլլէթէ վագը օլան վատ վէ թէահհիւտլէրինի տէ խաթըրլաեարագ, տավայը միլլիյի, ինչպու մուխթիրէյի միւտաֆաա իտէճէքլէրինի մէմուլ իտէրիմ։

Մարիկեան էֆ.— Պու մէսէլէ՝ պու կիւնքի ֆէվգէլատէ իճթիմաէ մէվզուի պահս օլաճագ մէսէլէ տէյիլ տիր։

Գավաֆեան էֆ.— Քէնտիմիզի ալտաթմամալըըմ. մուխալիֆիմիզ ճիտտի պիր քիմսէ տէյիլ տիր. Իմտի վագըթ կէչիրմէեէրէք, ազիմէ չարէ տիւչիւնէլիմ։

Տր. Զօհրապ էֆ.— Մուխթիրէյի Բաբա հազրէթլէրինէ կէօնտէրմէքլէ բէ՞յ մի իսթէեօրուզ, եօգսա պէրայը մալիւմա՞թ մը կէօնտէրիեօրուզ։

Ատենապետ.— Պէրայը մալիւմաթ կէօնտէրիեօրուզ. ֆագաթ ինչպու մէսէլէյի տըթըգ գաբաեալըմ. կէօնտէրէլիմ մի։

Սէսլէր.— Էվվէթ, կէօնտէրիլսին։

Արմէնակ պէյ Սագըզ.— Շիմտիյէ գատար կէօնտէրիլմէտիկինէ թէէսսիւֆ իտէրիմ։ Պիր ան էվվէլ կէօնտէրմէլի։

Ցովհ. էֆ. Թօլայեան.— Սօն վագըալար նազարը տիգգաթ ալընարագ, պազը Թատիլաթ իճրասըյլա կէօնտէրիլմէսինի թէքլիֆ իտէրիմ։

Ատենապետ.—Պունա լիւզում եօգ տըր։

Մօմճեան էֆ.— Վարչ. Ժողովըն սօն ալլարտա նէ՞ իչ կէօրտիւկիւ սիւալ օլունուեօր։ Պէն պիր ազ իյզահ իտէյիմ։ Վարչ. Ժողով՝ եէնի գաբու քէհնասընը գապաթըլ իթմէմիչ, վէ Կ-Բաթրիկին նիզամնամէյի Թանըմամասընա գարշը բրոթէսթօ իթմիշ տիր, մաամա քի հուգուգըմըզըն միւտաֆաասը իչին նէտիճէսիզ Բաբալար հազարաթընտան վէրիլմիշ կօնգակլար տախի վար տըր։

Տր. Զօհրապ էֆ.— Մուխթիրէ՝ Բրոբականտատան պաշգա գարտինալլարա, մէճլիսլէրէ վէ պապը միւթէհարիզանը բէհայինէ տախի կէօնտէրիլմէլի տիր։

Կիւմիւշեան էֆ.— Պէն զանն իթմէմ քի մուխթիրէտէն էյի պիր նէթիճէ հասըլ օլսուն։ Կ-Բաթրիկին Հռովմէականըն պիզիմ իչին էն մուհիմմ մատտէ, միլլէթ վէքիլլէրինի, եանի միլլէթի Թանըմագ իսթէմէմէսի տիր։ Պու նօգթայը տէվլէթէ անլաթմագ լազըմ տըր։ Միլլէթի Թանըմատըղը հալտէ, քէնտիսի հա՞նկը միլլէթին բէյիսի բուհանիսի տիր։ Տիկէր Թարաֆտան Կ-Բաթրիկին՝ քէնտի միհրիյլէ հէր իսթէտիկինի եաբամամասը իչին, Վարչ. Ժողովը հիւքիւմէթէ բէսմէն Թանըթմագ լազըմ տըր։ Իտարէի տախիլիէմիզէ միւթէալլիգ մէսէլէտէ Ռօմա իլէ պիր կէօնա ալէագամըզ օլմատըղընտան, տօղրուտան տօղրու հիւքիւմէթէ միւրաճաաթ իթմէլիյիզ։

Մինէճեան էֆ.— Տէվլէթ՝ պիզի էսասէն Թանըմըշ տըր։ Ապտ իւլ Համիտին կիւնինտէ պիլէ միլլէթին հուգուգը ինթիխապիեէսի վէ սաիրէ տէվլէթճէ Թաստիգ օլունմըշ իտի։ Տէվլէթ, գուվվէյ իճրաիյէ տէյի Բաթրիկի Թանըմըշ տըր։ Ֆագաթ Թասլիէ նազըրը սապըգ Ճէվտէթ բաշանըն Բաթրիգ Ազարեան էֆ.յէ կէօնտէրմիշ օլտուղը թէզքիրէի ալիէտէ, Միւթէպէրան վէ Իտարէ մէճլիսլէրի տէ Թաստիգ օլունմըշ տըր։ Իմտի էվսաֆը միլլիյէմիզի Թանըթմագ իչին թէչէպպիւսաթ իճրասը խուսուսընտա լիւզում եօգ տըր։ Միլլէթճէ բէսմէն Թանըլմըշ օլտուղըմըզտան, էկէր պիզ միւրաճաաթ իտէրսէք, եախօտ Ատենապետիմիզ, պիզիմ նամըմըզա միւրաճաաթ իտէրսէ, Բաթրիկիմիզին, ճէմաաթը Թանըմատըղընը, հուգուգըմըզը բայիմալ իթմէք իսթէտիկինի, վէ էճնէպի միւմէսսիլլէրինտէն պիզի իտարէ իթմէք, օրատան էմիրլէր կէօնտէրէրէք վէ իչիմիզտէ թէֆրիգա հուսուլինէ չալըշարագ, պիզի տաղըթմագ իսթէտիկինի անլաթըրսա, Պապը Ալինին պիզի տինլէեէճէկինէ էմին օլապիլիրիզ։ Պինաէն ալէյհ չիքեայէթիմիզի, միւթէտիեաթըմըզը Պապը Ալիյէ արզ իտէլիմ։ Մուխթիրէնին կէօնտէրիլմէսի՝ բէք չօգ միւչքիլաթա ուղրաեապիլիր. լաքին էմին օլմագ իչին Բաբա հազրէթլէրինէ պիր թէլէկրաֆ չէքէլիմ։ Էն միւսթէսնա հիւքմտարլարա չէքիլէն թէլէկրաֆլար տախի տօղրուտան տօղրու եէրինէ վասըլ օլուեօր։ Մուխթիրէնին միւնաէրէճաթընը միւնասիպ նազարը տիգգաթա ալմալարընը թէլէկրաֆտա իչար վէ բէճա իտէպիլիրիզ։

Ինճիճեան էֆ.—Պէն տահա մուհիմմ պիր մէսէլէտէն պահս իտէճէյիմ.— Թերզեան էֆ.՝ Սինօդ ազաը իչին Եպիսկոպոսլարը Ռօմաեա տավէթ իտիեօր. լաքին Սինօդըն վազիֆէլէրի տավէթնամէտէ իչար օլունմամըշ տըր։ Թերզեան էֆ.՝ Ռօմատա Սինօդ թօբլամասը թէչէպպիւսիւնիւ իպգահ իթմէք իչին, կիզլի Թալիմաթլա Թայինի իթտիկի մէմուրը մախսուսընա, «Պապը Ալիյէ անլաթ քի, Էչմիածին էրմէնիլէր իչին նէ իսէ, Ռօմա տա էրմէնի-գաթօլիքլէր իչին էօյլէ տիր» տէիեօր։ Լաքին էօյլէ օլմատըղընը պիզ հիւքիւմէթէ պիլտիրմէլիյիզ։ Էչմիածին՝ Ռուսիատա պիր պուչուգ միլեօն էրմէնիլիկին մէրքէզի տիր. հալպու քի Ռօմատա էրմէնի-գաթօլիքլիք եօգ տըր։ Սանիէն՝ Էչմիածին՝ էրմէնիլէրին եալընըզ ուժուրը տինիյէսինէ գարըշըր. հալպու քի Թերզեան էֆ.նին տավէթ իթտիկի Սինօդտա, ճէմաաթըմըզըն իտարէի տախիլիյէսինէ, էմլաքընա, մէքթէպլէրինէ վէ սաիրէյէ տաիր պիր նիզամնամէ եարըլաճաղը պէեան օլունուեօր։ Պունտան պաշգա Թերզեան էֆ., էհալինին գուրալարըլա ինթիխապ իտիլմիշ օլմաեան պագը բուհանիլէրի Եպիսկոպոս-Առաջնորդ Թայինի իթմէք իւզրէ Ռօմաեա ճէլպ իտիեօր։ Պու իսէ, աչըգտան աչըգա հուգուգը տէվլէթ վէ միլլէթէ մուզալիր տիր։ Եարըն, պու էնի Եպիսկոպոս-Առաջնորդլար, պիրէր վիլայէթէ մէմուր իտիլտիկլէրինտէ, Իտարէ մէճլիսլէրինէ տախիլ օլամաեաճագլար տըր, չիւնքի տէվլէթ, քէնտիլէրինէ, Մէրխասալըգ Պէրաթը վէրմէեէճէք տիր։ Տահասը վար. Ինթիխապ հուգուգընտան մահրում իտիլէն էհալի՝ պու էնի Առաջնորդլարը նէ՛ սուրէթլէ գապուլ իտէճէքլէր տիր. աճապա պաշգա տիւչիւնիւլիւեօր մը։ Թարիխ տախա թէքէրրիւր իտէր տէրլէր։ 1848տէ տախի վագը օլան միւրաճաաթ իւզէրինէ, Վարչութիւն, հիւքիւմէթճէ Թաստիգ իտիլմիշ տիր, վէ իշթէ պու խուսուս՝ Հասուն էֆ.նին իչինէ կէլմէտիկինտէն, քէնտիլիկինտէն իսթիֆաեա մէճպուր օլմուշ տըր։ Պու կիւն, պիզ տէ Վարչութիւնըմըզը Թաստիգ իթտիրիրսէք, Թերզեանըն գուվվէթինի գըրար վէ քէնտիսինի իսթիֆաեա մէճպուր իտէրիզ։

Գարտաշեան էֆ.՝ Ինճիճեան էֆ.նին մէզքիւր Թարիխճէ մալիւմաթընա իթթիբագ իթմիշ, վէ օ Թարիխտէ Կաթողիկոսլըգ վէ Բաթրիգլիք մէմուրիյէթլէրի այրը այրը չախսլարտա օլտուղընտան, Վարչութիւնըն միւհիմ պուլունմասը՝ պունտան նէչէթ իթտիկինի պէեան իյլէմիշ տիր։

Մարիկեան էֆ.— Պու իճթիմատան մագսէտ՝ պուլունտուղըմըզ միւշքիլ վազիեէթէ գարշը պիր չարէ տիւչիւնմէք վէ իթթիխազ իյլէմէք տիր։ Մուխթիրէնին Թանըլմընէ գարար վէրիլտիքտէն սոնրա բէք չօգ վագըլար զուհուրա կէլմէքլէ, վազիյէթիմիզ տահա զիեատէ աղըրլաշմըշ տըր։ Մուխթիրէտէ էօյլէ չէյլէրտ՞ն պահս օլունմըշ տըր քի, պու կիւն օնտան պիր ֆայտէ պէքլէնէմէզ զաննը իտէրիմ։ Իմտի պու կիւնքի եարաճաղըմըզը տիւչիւնէլիմ։

Մարիկեան էֆ.՝ Թերզեան էֆ.նին հաբաքեաթ վէ մուամէլաթընը Թաֆսիլէն թէքրարտան վէ միլլէթճէ, տէվլէթճէ մազարրաթընը անլաթտըգտան սոնրա, նութգընա չէօյլէ տէվամ իթմիշ տիր.

«Քէնտիսինի ալլ իթտիրմէք իչին էլի-

միզաւ գաւվէթիմիզ վար տըր, օնտան խաթիֆատէ իթմէլիյիզ ։ Վագաա Էմմանուէլեան վէ Սարգսեան Կ-Բաթրիգլէր՝ Բաթրիգլիք Ֆէրմանլարընը ալամաըշյար տըր. լաքին Ազարեան Կ-Բաթրիկէ վէրիլմիշ օլան Ֆէրմանը Հիւմաեունտա, Բաթրիկին վազիֆէլէրի՝ գավանիյի վէ նիզամաթը աէվլէթը Օսմանիէյէ վէ աքեամը մէզհէպէ մուվաֆըգ օլմագ իւզրէ պէեան, վէ «Պունլարա թէվֆիգէն հարէքէթ իթտիքճէ, մաատամ իւլ հաեաթ Բաթրիգ գալաճագը» տէրմիեան խուլմիշ տիր ։ Գավանիյի վէ նիզամաթը աէվլէթը Օսմանիէյէ մուվաֆըգ հարէքէթ իթտիքճէ, Բաթրիգ տիր աէնիլիեոր. եա՛ իթմէտիքճէ ॥ աէմէք ալլի լազըմ տըր ։ Պինաէն ալէյհ աճապա Թերզեան էֆ.նին գավանիյն աւ նիզամաթը աէվլէթը Օսմանիյէ մուզայիր հարէքէթինի իսպաթէ լիւզում վա՞ր մը տըր ։ Տէվլէթին իրատէլէրիյէ վէրիլմիշ օլան հուգուգը միլլէյի Թանըմաեոր. միլլէթին մէճլիսլէրինի գապաթ իթմէեոր. Ռոմատա Սինոդ թօըլաեըպ, ուսուլ վէ աատաթը աէվլէթ վէ միլլէթ ալէյհինտէ գարարլար վէրմէյէ Թէշէպպիւս խուեոր, վէ օ եօլտա էմրլէր կէօտէրիեոր ։ Մէրխաստ. Եպիսկոպոսլարըն ինթիխապը ճէմաաթըն րէյի իլէ օլմասը՝ գավանինի աէվլէթ վէ միլլէթտէն օլտըղը հալտէ, եօթէտէն պէրիտէն պագը րահիպլէրի, Մէրխասա-Եպիսկոպոս Թայինի իթմէք իշին Ռոմատա ճէլպ խուեոր ։ Շու հալտէ Ֆէրմանը Հիւմաեունը ահքեամընա պիւթիւն պիւթիւն մուղայիր օլան պու հարաքեաթը, հիւքիւմէթը Սէնիէյէ պիր մագպութա իլէ պիլտիրիլէջէք, ալլի Թալէպ խուլմէլի, վէ այնի վագըթտա քէնտիսինէ տէ իսթիֆա իթմէսի եազըլմալը տըր ։ Մազպաթատա իմզա իթմէլէրի բուհպանտա տախի Թահրիրէն եազըլմալը. իթմէտիքլէրի Թագրիրտէ, մազպաթատա պունտա տահր չէրհ վէրիլմէլի ։

Ոսկեան էֆ. — Էկէր Պապը Ալլիյէ միւրաճաաթ խուլէճէքսէ, պունը գաբարլաշտըրալըմ, գուրաեա գօեալըմ, Լաքին մազպաթայը իմզա իթմէլէրի իշին բուհպանտըմըզա տախի միւրաճաաթ իտէլիմ, զիրա օնլար, եալընըզ պիզիմ եօլըւլէրիմիզի գալտըրմաեա, վէ պտոկլարըմըզը իճրայէ մէմուր աէյիլ տիրլէր ։ Մուխթիրէյէ կէլինճէ, պէնճէ պունըն գուվվէթի զայ օլմամըշ տըր ։ Շու գատար քի, իշպու մուխթիրէ՝ Բաբա հազրէթլէրինէ մախսուս օլտըղընտան, տիկէլիրէէ կէօնտէրիլմէք լազըմ տէյիլ տիր ։ —Վարչութիւնըն միհրի պուլաւնմասընա կէլինճէ, Վարչութիւն՝ իթթիֆագտան էվվէլ միհր գուլլանմըշ տըր. օնտան սօնրա եալընըզ Բաթրիկին միհրի պուլընմըշ տըր ։ Բաթրիկի գապուլ իթմէմէք իշին, հիւքիւմէթճէ տէ գապուլ օլընմամասընա Թէշէպպիւս իթմէլիյիզ ։

Տր. Զօհրապ էֆ. — Կ-Բաթրիգ՝ Միւթէպէրան մէճլիսինի Թանըեոր, վէ հազըրլատըղը նիզամնամէյի հիւքիւմէթտէն Թաստիգ իթտիրէպիլիր. լաքին մէսէլէ օտուր քի, քէնտիսինի գապուլ խուլ իթմէյէճէկիմիզի. քէնտիսինէ իթիմատըմըզ օլըմայ ըմատըղընը գարարլաշտըրալըմ ։

Մինէճեան էֆ.—Ճէմաաթ, իսթէմէտիկի պիր վալիյի, հիւքիւմէթը մէշրութայը մէրքէզիյէ վասըթասըյլա, ալլ խուեպիլիտիկի կիպի, պիզ տէ, րիճալը մէմուրիյետէն պուլընան Բաթրիկի, գանուն վէ նիզամա մուղայիր հարէքէթինտէն. վէ պիր էճնէպի մէմլէքէթինտէն պիզէ էմիրլէր, Թալիմաթլար կէօնտէրմէսինտէն վէ տահա պիր Թագըմ մուղայիրի նիզամ վէ հուգուգ մուամէլաթընտան տօլայը չիքեայէթ խտէրէք, րէսմէն ալլինի հիւքիւմէթտէն Թալէպ խտէպիլիրիզ ։ Ուսուլ պիր միլլէթին միւրաճաաթը, տէվլէթճէ րէտտ օլունամազ. պու իսէ, իլէրուտէ, մուղայիրը գավանինի վէ հուգուգ հարէքէթ խտէն Բաթրիգլէրէ գարշը էլիմիզտէ պիր սիլահ, վէ օ Բաթրիգլէրէ տէ պիր խիթար տիմէք օլաճագ տըր ։ Մազպաթաեա վազը իմզա իթմէլէրի իշին րէհապինի տավէթ իթմէք տէ վազիֆէմիզ տիր ։

Գորգաշեան էֆ. — Մուխթիրէնին, Բաբա հազրէթլէրինին էլինէ վասըլ օլաճաղընա էմին օլապիլիրիզ ։ Շիմտիյէ գատար կէօնտէրիլմէմիշ աէպէպլէրի իզահ խուլուր. Թագաթ պու կիւն կէօնտէրէպիլիրիզ ։

Գավաֆեան էֆ.— Բաթրիկին ալլինի Թալէպ իշին հիւքիւմէթէ միւրաճաաթ իթմէքլէ պէրապէր, հէման եարըն Ռոմաեա Թէլէկրաֆ չէքիլմէսիյլէ, Թերզեան էֆ.ի գապուլ իթմէմէկիմիզին աէպէպլէրինի վէ հիւքիւմէթէ միւրաճաաթըմըզը տա պիլտիրմէլիյիզ ։ Շու սըրատա մուխթիրէնին կէօնտէրիլմէսի՝ պէնճէ Թէնագզուզ (հակասութիւն) հասըլ խտէր ։

Տր. Զօհրապ էֆ.— Ռոմաեա չէքիլէճէք Թէլէկրաֆտա, պունտան սօնրաքի վագըալարըն մէսուլիյէթի Թերզեան էֆ. իւզէրինտէ գալաճաղը տա իլավէ խուլմալը տըր ։

Մարիկեան էֆ.— Էկէր հիւքիւմէթէ միւրաճաաթ խտէճէքսէք, մուխթիրէ իլէ տէ Ռոմաեա միւրաճաաթ իթմէմիզ՝ միւթէնագըզ (հակասական) օլուր ։ Կ Բաթրիկին ինթիխապընը, ճէմաաթ ուսուլը տաիրէսինտէ հիւքիւմէթէ պիլտիրիր. լաքին պիզիմ, Ռոմա իլէ միւնասէպաթըմըզտան հիւքիւմէթ րէսմէն խապէրտար օլմազ ։

Ատենապետ.— Ղալիպա մուխթիրէնին միւնտէրիճաթը ունուտուլմըշ տըր ։ Պիզ ազվիեաթ ալթընտա պուլունտուղումըզտան, քէնտիմիզի Ռոմա գարշըսընտա միւտաֆաա իթմէք իսթէտիք, գարար եախոտ ճէվապ պէքլէմէյէրէք, ճէմաաթըն Թէշէքիլաթը, հուգուգը միլլիյէսի վէ վազիյէթը հազըրէսի հագգընտա պազը մալիւմաթ աէրճ իլլէտիք ։

Միւզաքէրաթ, պու զէմինտէ պիր միւտտէթ տահա տէվամ իլլէտիքտէն սօրա, Ատենապետ էֆ.՝ մէսէլէնին գապանմըշ օլտըղընը պիլտիրմիշ, վէ Մինէճեան էֆ.՝ աթիտէքի Թէքլիֆնամէյի գրաաթ իլլէմիշ տիր.—«Մուխթիրէյի Ռոմաեա կէօնտէրմէքլէ պէրապէր, հիւքիւմէթէն Բաթրիկին ալլինի Թալէպ իթմէլիյիզ ։»

Ատենապետ.— Մուխթիրէնին կէօնտէրիլմէսի հագգընտա միւթէերիզ վա՞ր մը տըր ։

Սեւլէր.—Յոյք ։ (Միւթթէֆիգէն գապուլ ։)

Ատենապետ.— Մուխթիրէնին՝ մէճլիսին քեաֆֆէյի ազալարը Թարաֆընտան իմզա խուլմէսինէ միւթէերիզ վա՞ր մը տըր ։

Սեւլէր. — Յոյք ։ (Միւթթէֆիգէն գապուլ ։)

Ատենապետ.— Կ-Բաթրիկին ալլի իշին հիւքիւմէթէ միւրաճաաթա գարշը միւթէերիզ վա՞ր մը տըր ։

Սեւլէր. — Յոյք ։ (Միւթթէֆիգէն գապուլ ։)

Արմենակ պէյ Սագըզ.— Պու միւրաճաաթ՝ հուգուգը աէվլէթ վէ միլլէթին բայիմալ խուլմէսինէ գարշը բրոթէսթօ օլաճաղընտան, զաթէն տիգգաթ օլընտըղընտա, ալլի Թալէպ խուլտուկի անլաշըլըր. իմտի աչըգտան աչըղա ալլինի Թալէպ իթմէք Թագլա տըր ։

Մարիկեան էֆ.— Մազպաթատա, պու հալին աէվամը միւմքինսիզ օլտըղընտան, ճաալընըն իճրասը խսթէնտա խուլմէլի տիր ։

Պու Թէքլիֆ՝ միւթթէֆիգէն գապուլ օլընմըշ տըր ։

Ատենապետ. — Զաթէն Բաթրիգ ինթիխապ մազպաթասընտա, րէհապինին իմզալարը տախի պուլընտըղընտան, ազալինէ տախի եազըլաճագ մազպաթատա տախի պիր քէրրէ օնլարըն իմզալարընը ալմաեա Թէշէպպիւս խտէլիմ ։

Իշ պու Թէքլիֆ տախի միւթթէֆիգէն գապուլ օլընմըշ տըր ։

Մէճլիսին պունտան սօնրաքի մուամէլաթը, սօն նիւսխալարտէ Թաֆսիլէն եազըլմըշ օլտըղընտան, Թէքրարա լիւզում կէօրմէտիք ։

ԷՐՄԷՆԻ-ԳԱԹՕԼԻՔԼԷՐ

Ռոմատան Բրէս Ասօսիէ նամ գազէթաեա աթիտէքի մալիւմաթ եազըլմըշ տըր. «Իսթանպօլ էրմէնի-գաթօլիք մէճլիսի միլլիսի հեռձուած չըգարմայը բէհսիտ իթտիկինտէն, ճէմաաթը մէրգումէ Բաթրիկի Թերզեան էֆ.նին պու մէճլիսէ գարշը վազիֆէթինի հալլ վէ Թեսվիյէ իթմէք իւզրէ, Բաբա հազրէթլէրի, Ռոմատա, էրմէնի-գաթօլիք էբիսգօբօսլարընտան միւրէքքէպ պիր մէճլիսի բուհանիի միլլինին ագտը իշին միւսաատէ իթմիշ տիր ։ Հալ, զայէթ կէրկինլի օլտուղընտան, վէ Վաթիգանտա միւսաատէքեարլըգլար խուլմէսինէ ասլա մէյլ պուլընմատըղընտան, Ռոմատա ագտ օլընաճագ պու մէճլիսին հալը հազըրը հալլ վէ Թեսվիյէ խտէպիլէպ խտէպիլէմէճէճէկի ճաի սիւալ տըր ։»

Սթամպուլ գազէթասը, պու Ֆըգրա հագգընտա աթիտէքի միւթալէայը պէեան խուեոր. «Պիզճէ, Ռոմատա թօըլանաճագ Սինոդ մէճլիսի, Թերզեան էֆ. իլէ ճէմաաթը Թէմսիլ խտէն միլլէթ մէճլիսի արասընտաքի իխթիլաֆը հալլ վէ Թեսվիյէ իթմէտիքճէն պաշգա, իշլէրի տահա զիեատէ միւշքիլ գըլաճագ տըր ։ Ֆիլվագը իխթիլաֆը հազըրտա բուհանի մէսէլէլէր եօգ տըր ։ Էրմէնի-գաթօլիքլէր, Քիւրսիի շէրիֆին՝ մէզհէպէ միւթէալլիգ էվամիրի վէ Թալիմաթընա պիլա չարթ իթաաթ խուեորլար ։ Պունրանը հազըր, մահզա ճէմաաթըն խտարէի տախիլիյէսինի նիզամ ալթընա ալմագտան, եանի Բաթրիկին սըրֆ ճիսմանի ումուր վէ էֆալը միլլէթին գօնթրօլընա Թապի գըլմագտան իպէրի կէլմէքտէ տիր ։

«Ռոմատա Սինոդ մէճլիսինին Թէշքիլի, տիկէր մահզուրլարա գաթըւ աչաալըլը ։ Էրմէնի-գաթօլիք ճէմաաթը, մունթազամէն Թէշէքքիւլ իթմիշ պիր հէյէթը Օսմանիէ օլուպ, պիւթիւն էհալիի Օսմանիէ՝ Գանունը Էսասի իլէ վէրիլմիշ օլան հուգուգա վէ զաթէն Թաստիգ օլընմըշ օլան իմթիեազաթա մալիք տիր ։ Շու հալտէ, պիր Օսմանլը Բաթրիկի իլէ Օսմանլը օլան էհալիսի պէյնինտէ, սըրֆ իտարէճէ մատտէլէրտէն տօլայը զուհուր իթմիշ օլան պիր իխթիլաֆ, մէմալիքը էճնէպիյէտէ վէ ալէգատարլարը հազըր օլմաեարագ նա՞սըլ հալլ վէ Թեսվիյէ օլընապիլիր ։»

Րէֆիգիմիզին պու միւթալէասը, բէք հագգըլը օլուպ, պունա Թարաֆտարըզտան հիչ պիր քէլիմէ իլավէսինէ լիւզում կէօրմէյիզ ։

ՂԱԶԷԹԱՄԸԶ ՀԱԳԳԸՆՏԱ
ԷՍԷՐԸ ՀԱՄԻՅԵԷԹ

Խուսուսա սօն վագըթլարտա գազէթամըզըն խըտէմաթընը Թագտիր իտէն, վէ Թերզեան էֆ.նին միլլէթ հագգընտաքի չարըրգ վէ մուզիրր բօլիթիգասը ալէյհինտէքի նէշրիեաթըմըզ իւզէրինէ, պաքանտայ-աբօնէլէրին աբօնէլիկի Թէրք իթմէլէրինտէն միւթէէսսիր օլան տօսթումուզ Յովսէփ էֆ. Կոտոյեան, պէյազ համիյեէթ. գազէթամըզա աբօնէլէր պուլմայը Թէահհիւտ իթմիշ օլմաղլէ, պագը պէնի աբօնէ եազըլմագ խսթէյէն զէվաթըն, արզու իթտիքլէրի հալտէ, Գալաթատա Ր ուս Պանգասը մէմուրիյէթինտէն պուլունան միւմաիլէյհ Կոտոյեան էֆ.յէ միւրաճաաթլարընը իխթար խտէրիզ ։

Նէթիճէսի հէր նէ օլսա, իշպու էսէրը համիյեէթէ շիմտիտէն Թէշէքքիւր խտէր, վէ պու եօլտա համիյեթ վէ Թէշվիգաթը՝ բաշգա միլլէթտաշլարըմըզտան տախի պէքլէրիզ ։

ԻԽԹԱՐ

Աբօնըման միւտտէթլէրի տօլմուշ օլան գարիյնի քիրամըն, աբօնէլիկ պէտէլլէրինի կէօնտէրմէլէրինի րիճա խտէրիզ ։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԱ ԹԱԳՏԻՄ ԻՏԻԼԷՃԷՔ ՏԱՎԷԹՆԱՄԷՆԻՆ ՍՈՒՐԷԹԻ ՏԻՐ

Արհիապատիւ Գերապայծառ Տէր,
Տէր Յարութիւն Եպսկ. Ճամճեան,
Նախագահ Ազգ. Կրօն. Պատկ. Ժողովոյ,

Արհիապատիւ եւ Գերապայծառ Տէր,
Գերաշնորհ Հայր,

Ազգ. Երեսփ. Ժողովս ամսոյս 19ի արտաս.[կար]գ նիստին մէջ նկատելով որ Ամեն. Թերզեան Կ-Պատրիարք, ժամանակէ մ'ի վեր Համայնքութեանս ընկալեալ սովորութեանց, օրինաց և կրաւանց դէմ իր բռնած ընթացքը փոխանակ ուղղելով իրաց կացութեան համաձայն աւելի նպաստաւոր ուղղութիւն մը ընդգրկելու, իր յարատեւ գրգռութիւնները չարունակած և մանաւանդ Հռովմայ մէջ Սիւնհոդոսը նիստի հրաւիրելով Համայնքութեանս աշխարհային գործոց յատուկ կանոնագրութիւն մը յօրինելու և գաւառի թափուր թեմերուն համար Եպիսկոպոս-Առաջնորդներ նշանակելու ձեռնարկած է, այսպէս բոլորովին ոտնակոխ ընելով ցարդ գործադրուած ամէն կարգ և կանոն,

Նկատելով որ այս ձեւով ընտրուած Եպս.-Առաջնորդներ անտարակոյս ոչ Պետութեան վստահութեան կրնան արժանանալ և ոչ ալ իրենց նշանակուած թեմերուն ժողովրդեան կողմանէ անհրաժեշտ եղած պատիւն ու ընդունելութիւնը գտնել, որով և իրենց կոչուած նպատակին չի կարենալ ծառայելէ զատ նաեւ Համայնքութեանս և Կաթող. Եկեղեցւոյս համար յոյժ ցաւալի և տխուր իրողութիւններ և դէպքեր կրնան յառաջ գալ,

Նկատելով որ Ամեն. Կ-Պատրիարքին հետեւած այս անխոհեմ և անխորհուրդ ընթացքը, մէկ կողմանէ ամէն օրէնք ոտնակոխ կ'ընէ ի վնաս Ս. Եկեղեցւոյ և Համայնքութեան, և միւս կողմանէ իր նպատակին համնելու համար չի վարանիր ամբողջ Համայնքութիւնս և անոր ներկայացուցիչ եղող ժողովներն անարգել, անպատուել, նախատել և անոնց մասին ամէն տեսակ սուտ և չինծու ամբաստանութիւններ ընել թէ՛ Հռովմայ Ս. Գահուն առջեւ և թէ՛ իր հրատարակած և կամ իրմէ ներշնչուած թերթերու միջոցաւ, Ազգ. Երեսփ. Ժողովս իր վերջին եւ գումարման մէջ որոշեց յանուն և ի դիմաց Համայնքութեանս պաշտօնապէս դիմել Բ. Դրան և իրաց ճշմարիտ կացութիւնն ու Ամեն. Կ-Պատրիարքին յարատեւած ուղղութեան չարագուշակ հետեւութիւնները մատնանիշ ընելով կարեւորին տնօրինութիւնը խնդրել ։

Զայս ծանուցանելով, Ազգ. Ժողովս վստահ է թէ Կրօն. Պատկ. Ժողովդ ճշմարտապէս կրօնասէր և միանգամայն ազգասէր անդամները իրենց երկարամեայ փորձառութեան և խոհեմութեան համաձայն Ազգին այս ճգնաժամին մէջ նուիրական պարտականութիւն մը պիտի նըկատեն փութալ առաջի Աստուծոյ և մարդկան իրենց վրայ ծանրացող դերը ճշդիւ կատարել և Ազգ. Ժողովոյ հետ միասիրտ և միահոգի մասնակցիլ այս նըպատակաւ կատարուած ձեռնարկներուն և անյապաղ ստորագրել այս մասին կառավարութեան մատուցուելիք մազպաթան, անգամ մը եւս ապացուցանելով թէ իրենք միշտ հարազատ զաւակներն են այն Ազգին և Եկեղեցւոյն, որուն ծառայութեան մէջ վաստակած են այսքան տարիներ ։

Ընդունեցէք Արհ. Գեր. Տէր, մեր խորին յար[գ]անաց հաւաստին ։

Դիւան
ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎՈՅ

Բերա, 9 Սեպտ. 1911

ԶՊԻՏԻ ՅԻՇՈՒԻ...

Թերզեան էֆ.նին միլլէթէ գարշը էֆալ ու հարաքեաթըընըն հասըլ իթտիկի հէյէճանըն նէթիճէլէրինտէն օլարագ, քիլիսէլէրտէ Պատարագ էսնասընտա, խամ-

նին գիքը իտիլմէմէսի կիպի ճէմաաթճա պիր նիւմայիշին միւնասիպ օլմաս